

Oponentský posudek rigorózní práce Jany Kratochvílové

Pojetí hlavních postav ve vybraných románech Rómula Gallegose

Jana Kratochvílová si pro svou práci vybrala díla *Doña Barbara* a *La Trepadora* venezuelského autora Rómula Gallegose, který je uznávaným představitelem tzv. regionalismu. První ze zmíněných románů je klasickým a hojně studovaným textem, zato ten druhý je znám mnohem méně. Hned na začátku bych proto ráda ocenila, že autorka nedbala na rozdílný věhlas či množství bibliografie a věnovala se vyváženě oběma románům.

Rozhodla se pojednat především literární postavy a za tímto účelem si potřebovala nejprve vytvořit a zdůvodnit určitou metodologii. Způsobů, jakým uchopit literární postavu, je celá řada; Jana Kratochvílová se pohybuje hlavně v oblasti fikčních světů, pro něž čerpá terminologii a pojetí z různých autorů (Eco, Doležel, Rimmon-Kennan, Fořt a další), ovšem nenechává se jejich koncepcemi omezovat a kde to považuje za nutné, sáhne pro inspiraci do jiných oblastí, či si vytvoří koncept vlastní (např. čtenářův hrdina).

Právě zevrubná práce se sekundární literaturou je velkým kladem předloženého textu; autorka odborné literatuře dobře rozumí a je schopna ji nejen tlumočit, ale i interpretovat a vnášet své názory. Mínění a teorie literárních vědců ji navíc nesvazují při vlastní četbě – v práci je přítomno čtenářské okouzlení a zájem o text, což práci dodává svěžesti a čtivosti.

Struktura práce plynule přechází od teoretické části, která zde rozhodně není jen „omáčkou“, ale naopak vysvětluje, jak bude se zkoumanými romány nakládáno: autorka zmiňuje teorie fikčních světů, problematiku recepce čtenářem a již zde se soustřeďuje na to, co je pro ni klíčové: konstrukci literární postavy a další procesy, kterými hrdinové procházejí v textu i při aktu četby. Dále představuje zvolené romány – název kapitoly „Představení korpusu“ výstižně vystihuje, že pro autorku jsou materiálem, na němž obnažuje Gallegosovy techniky. Poté se již dostává k detailní analýze trojice postav z každého románu; dovede se na ně dívat z různých hledisek, přičemž poukazuje trefně a místy až překvapivě na rozdíly, které vznikají ve vnímání postav mezi tím, jak je na jedné straně vykresluje autor v textu, a na straně druhé rekonstruuje čtenář – zmiňuje například fakt, že čtenář si obvykle titulní hrdinku Doňu Bárbaru vykresluje negativněji, než je vlastně v románu popsána.

Rigorózní práce přináší řadu podnětných postřehů; Jana Kratochvílová například odhaluje, jak rozdílně jsou postavy v literárních textech charakterizovány (aniž by si to většinou čtenář uvědomoval) – někdy spíše jednáním, jindy promluvou či náhledem do vědomí a – a poukazuje na rizika, která to představuje při formování názorů na daného hrdinu.

Autorka práce se snaží provést jednu analýzu tak říkajíc objektivní, „nezúčastněnou“, vycházející jen z textu, a poté ji porovnává s čtenářovým konstruktem postavy. Je však vůbec nezúčastněná analýza možná? Nevkládá kritik vždy do textu něco z „encyklopedií“ zmíněných v první části práce?

Za velmi přínosné považuji postižení sil, které na postavy působí. Autorka upozorňuje, že antinomie dvou hodnotových systémů a životních principů samozřejmě nevystihuje romány v celé šíři, nicméně závěry, které ono porovnání přináší, jsou zajímavé (krom dichotomie civilizace – barbarství, které můžeme v hispanoamerické literatuře vysledovat v nejrůznějších podobách a časových obdobích, Jana Kratochvílová poukazuje na méně známou opozici ušlechtilost – plebejství v románu *La Trepadora*). Zdůraznění lásky, jako síly, která je podstatná pro všech šest zkoumaných postav, je překvapivé, ale výstižné.

Práci považuji za velmi zdařilou, Jana Kratochvílová dokázala, že tématu rozumí, že ho umí pojednat jazykově i stylisticky na patřičné úrovni a navíc ho vhodně zasadila do odborného kontextu.

Proto rigorózní práci rozhodně doporučuji k obhajobě.

Mgr. Dora Poláková PhD.

Praha, 30.10.2013